

NOTA BIBLIOGRÀFICA

GABRIELLA GELARDINI I LA CARTA ALS HEBREUS

Jordi CERVERA I VALLS

Parlar de la doctora Gabriella Gelardini, de la Facultat de Teologia de la Universitat de Basel, és parlar d'una lluminosa irrupció en el camp dels investigadors de la Carta als Hebreus. La seva capacitat, correcció, gentilesa i diligència l'han convertida en una eficaç catalitzadora de l'activitat que despleguen els estudiosos d'aquest escrit neotestamentari.

Actualment, l'*Annual Meeting de la Society of Biblical Literature* (www.sbl-site.org) esdevé l'únic i més nodrit fòrum d'especialistes en Hebreus. Aquesta trobada anual reuneix, en una ciutat nord-americana, exegetes, professors i alumnes de tots els camps bíblics procedents d'arreu del món (l'any 2008, a Boston, s'hi aplegaren 5.500 persones en 490 sessions). L'any 2005 iniciava el seu camí en l'*Annual Meeting* la «Hebrews Consultation», presidida per Gelardini i D. R. Bauer i assistits per un comitè selecte: H. W. Attridge, P. M. Eisenbaum, E. B. Aitken, G. H. Guthrie, C. R. Koester. Aquest prestigiós i paritari grup (quatre homes i tres dones) va organitzar les sessions 2005-2007 i es va constituir, l'any 2008, en «Hebrews Group»: un pas significatiu de qualificació dins la *Society of Biblical Literature* amb una programació temàtica fins a l'any 2013 (per a consultar els resums i els temes de les aportacions 2005-2008 i la programació 2008-2013 cf. www.hebrews.unibas.ch). L'any 2008 Attridge i Bauer es van intercanviar les cadires: Bauer passà al comitè assessor i Attridge acompanyant a Gelardini en la presidència del grup.

Gelardini ha participat activament en els mencionats *Annual Meetings*:

- L'any 2005, en la sessió «Hebrews Scholarship-Quo Vadis?», amb l'aportació *Polytrophic Identity – Hebrews Under a Form-critical Lens*, i també presidint la sessió: «Book of Hebrews».
- L'any 2006, en una de les dues sessions de «The Structure of the Book of Hebrews», amb l'aportació *Anadiplosis Iterata or Literary-Rhetorical Criticism and Concentric Structure Revisited*.
- L'any 2007 presidint la sessió «Identity Construction, Hermeneutics, and Ideology in the Book of Hebrews».
- L'any 2008 presidint la sessió «Emerging Studies in the Book of Hebrews».

No obstant això, Gelardini començà anys abans el seu periple d'aplegar estudiosos de la Carta als Hebreus: en la trobada internacional (*International Meeting*) de la *Society of Biblical Literature* 2001, celebrada a Roma, organitzada, amb l'ajut de Ellen Aitken, el primer seminari sobre Hebreus (*Hebrews Seminar*). Seguiren nous seminaris en les trobades internacionals de Berlin (2002), Cambridge (2003) i Gröningen (2004). En total vint-i-quatre ponències. Aquesta activitat —compartida amb Aitken, Eisenbaum i Attridge— ens ajudarà a entendre el llibre: G. GELARDINI (ed.), *Hebrews: Contemporary Methods, New Insights*, Biblical Interpretation Series 75, (Brill) Leiden 2005, 304 pp. Es tracta del recull de les catorze ponències més significatives que es van fer en les trobades internacionals 2001-2004.

Gelardini organitza els catorze assaigs en tres apartats. El primer és: «Cultic Language, Concepts, and Practice in Hebrews»: hi trobem una aproximació postmoderna al llenguatge sacrificial d'Hebreus (Stegemann and Stegemann); una aproximació veterotestamentària i de la història de les religions de la temàtica cultural de la Carta (Willi-Plein); una *Wirkungsgeschichte* —història dels efectes del text— de les metàfores sacrificials en la Bíblia hebrea, en el Nou Testament i en Hebreus (Eberhart); una aproximació semàntico-sintàctica i sòcio-científica d'He 9,15-22 (Hahn); un estudi intertextual i de la crítica de les formes que qualifica Hebreus de midraix (Tönges); una anàlisi intertextual, de crítica de les formes i de crítica històrica que defineixen l'escrit com una homilia sinagoga (Gelardini ofereix aquí una síntesi de la seva tesi doctoral *Verhärtet eure Herzen nicht* que comentarem seguidament).

El segon apartat el titula «Sociology, Ethics, and Rhetoric in Hebrews»: Aitken explora sociològicament Hebreus seguint termes polítics i ideològics romans; Backhaus investiga els conceptes ètics de la carta a través dels significats de la sociologia del coneixement; Dunning fa una aproximació sociològica segons el motiu retòric de la *outsiderhood* que troba en He 11 i 13; Löhr es fixa en la retòrica d'Hebreus a través de la semàntica de termes tècnics que troba en diferents versets.

La tercera part és «Textual-Historical, Comparative, and Intertextual Approaches to Hebrews»: s'inicia amb una història del text de la Carta als Hebreus que permet de fer noves aportacions sobre l'autor, la data i els destinataris (Eisenbaum); segueix una anàlisi del lligam paulí de l'escrit atès el papirus 46 (Chester Beatty) que posa He després de Rm (fou la darrera contribució de Georgi, mort sobtadament); una comparança entre els diferents móns narratius expressats en la literatura paulina i en Hebreus (Miller); una combinació de noves aproximacions com el «reader-response criticism», la història de la recepció, la intertextualitat i el criticisme cultural, aplicades a l'autoria del Cohèlet i Hebreus (Kooled i Seesengood).

Un índex d'autors moderns i un índex de citacions arrodoneixen i cohesionen una obra tan multidisciplinària. Attridge, en el pròleg del llibre, proclama la fascinació que continua desvetllant aquest escrit entre els actuals exegetes i afirma que les catorze aportacions que constitueixen aquest llibre representen una bona panoràmica de l'estat actual de la investigació d'Hebreus. Gelardini apunta cofoia que, segons el seu coneixement, aquest volum és el primer que aplega estudis de diferents autors sobre la temàtica de l'escrit neotestamentari. Tant de bo —afegeix n'apareguin més en el futur. Apuntem, amb modèstia però amb reconeixement, el recull de ponències de les Jornades de biblistes catalans 1984 que van tractar la carta als Hebreus (ASSOCIACIÓ BÍBLICA DE CATALUNYA, *XXIII Jornades de Biblistes catalans. La Carta als Hebreus i el seu*

rerafons veterotestamentari, Butlletí suplement n.4, 1984, 100 pp). No van constituir un llibre però sí un notable butlletí.

La bona acollida que ha obtingut l'edició de *Hebrews: Contemporary Methods, New Insights*, publicat per Brill l'any 2005 amb la seva característica qualitat, ha animat la *Society of Biblical Literature* a la seva reedició apareguda l'any 2008. La SBL es dedica —en la seva tasca de promoure els estudis bíblics— a reeditar llibres que consideren importants i exhaurits, i oferint els exemplars a un preu substancialment menor.

Brill és qui també ha acollit posteriorment la publicació de la tesi doctoral de Gelardini (G. GELARDINI, *Verhärtet eure Herzen nicht Der Hebräer, eine synagogenhomilie zu Tischa be-Aw*, Biblical Interpretation Series 83, (Brill) Leiden 2007, 470 pp.), guardonada amb el premi a la millor tesi doctoral de l'any 2004 en la Facultat de Teologia de la Universitat de Basel. La Dra. Elisabeth Schüssler-Fiorenza com a «Referentin» i els doctors Ekkehard W. Stegermann i Rudolf Brändle com a «Korreferenten», certifiquen la seva qualitat. Només donant un cop d'ull a l'índex de la tesi es constata que és un treball molt complet i exhaustiu.

Gelardini estructura la tesi en tres parts: la primera part («Die Hebräerforschung: Chronologischer Aufriss des 20. und 21. Jahrhunderts- Kategorialer Überblick und Evaluation- Der Konzentrische Stufenrhythmus») és una aproximació cronològica a la investigació de la Carta als Hebreus en els segles xx i xxi: es tracta d'exposar, classificar i avaluar les diferents aproximacions d'Hebreus per constatar el tarannà retòric de l'escrit i la seva estructura concèntrica. La segona part («Die Antike Synagoge- Die Antike Synagogenhomilie- Motivanalyse der *Sedarim* und *Haftarot* zu *Tischa Be-Aw*: Der Hermeneutische Schlüssel zur Hebräerauslegung») estudia l'antiga sinagoga, les antigues homilies sinagogals, el ritual i la lectura dels *Nebiim* en la diada de Tishà be-Av..., que ofereixen, segons Gelardini, la clau hermenèutica d'interpretació d'Hebreus. El discurs d'Hebreus i les lectures veterotestamentàries que cita i comenta, especialment Jr 31,31-34, prenen força i sentit en el *Sitz im Leben* d'una homilia sinagoga; més concretament en la diada commemorativa de la destrucció del temple, celebrada el dia nou del mes d'Av (Tishà be-Av). La tercera part («Das Methodische Vorgehen-Die Auslegung des Hebräers») consisteix en una ordenadíssima i polidíssima aproximació a la interpretació d'Hebreus. Gelardini estructura l'escrit homilètic (He 1,1-2,18; 3,1-6,20; 7,1-10,18; 10,19-12,3; 12,4-13,25) i fa set «lectures» (*Lektüre*) de cada secció: 1a: estructura i text, 2a: contingut i context, 3a: intertextualitat, 4a: forma i arguments, 5a: teologia, 6a: història i sociologia, 7a: crítica hermenèutica. Cada secció és arrodonida amb una conclusió exegetica que aporta nous camins d'interpretació.

L'obra de Gelardini gairebé aclapara intel·lectualment per la seva minuciositat, precisió i rigor, però nosaltres volem subratllar més el fons temàtic de l'estudi que no pas la seva brillant presentació. El *Sitz im Leben* sinagoga que la doctora suïssa s'encarrega de demostrar posa de relleu, d'una manera solemne, el rerefons judeo-cristià de l'escrit. Malgrat que siguin minoritaris els estudis d'Hebreus que constatin i aprofundeixin aquest rerefons, aprofitem l'avinentsa per a proclamar que les regles d'exegesi jueva, el mètode midràixic, i sobretot la literatura targúmica —que connecta amb la sinagoga i les seves homilies— deixen clarament la seva petjada en la Carta als Hebreus. Desitgem que *Verhärtet eure Herzen nicht*, atesa la reconeixença i el respecte que en poc temps ha assolit Gelardini, obri un camí decidit vers les connexions d'Hebreus amb la literatura jueva i el seu context.

A tall de cloenda destaquem quelcom que considerem important en el món dels estudis exegetics: la interrelació i el trobament dels exegetes que fomenta la discussió, l'escolta, l'aprenentatge, l'aprofundiment i el respecte; en definitiva: la col·legialitat. Gelardini és una part destacada, amb el comitè assessor del *Hebrews Group* i la *Society of Biblical Literature*, d'haver creat un fòrum internacional d'estudiosos de la Carta als Hebreus. Aquesta nota bibliogràfica vol ser un reconeixement no sols a la capacitat intel·lectual i organitzativa de Gelardini, sinó sobretot un sincer agraïment a la seva afabilitat ponderada, respectuosa i delicada.